بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/206
- އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތް:

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު:
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:

* ނަން: -
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: -
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: -
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: -

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 25 ރަޖަބު 1440 / 01 އޭޕްރީލް 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 13 ޝަޢްބާން 1440 / 18 އޭޕްރީލް 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J(AN)2019/01
- އަމުރުގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (ތަންތަނާއި ތަކެތި ބަލައިފާސްކުރުން)
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 13 މާރިޗު 2019
* ނިމުނު ތާރީޚް: 13 މާރިޗު 2019

- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުޘްމާން ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު

(ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، އެ ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު އެކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުމުގައި ބަރަކާތްތެރިވަމުން އަންނަ މީހުންނާ ގުޅިގެން އެތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގައި ބައިވެރިވާ އެމީހުންގެ އަތުން ބޮޑެތި ބަދަލަކުން މަސްތުވާތަކެތި ހޯދާކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ފައިސާކަމުން ހިންގަމުންދިޔަ ފިހާރަގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ގެންގުޅޭ އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ ކަމަށް ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސްއަށް ލިބުނު މަޢުލޫމާތާ ގުޅިގެން މައްސަލާގައި އިތުރު ހެއްކާއި ފެނިއްޖާ ހޯދުމަށް އަދި ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް ޑިޕާޓްމަންޓް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އެތަން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް އެދި ކްރިމިނަލްކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން "އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތު އެކަނި އޮތުމަކީ، އެއަށް ބާރުދޭ އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ފެނިފައެއް ނުވާނަމަ ޝަރީޢަތުގައި، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރެ ދިނުމަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ބަރުސްވާލީ، ހުރި ފަރާތަށް މިހާރު މިއްސަލަތުން އެދިފައިވާ ބަލާ ފާސްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުނުފުން ނުދެއްވީ" ބަޔާންކޮށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރަކީ މިފަދަ ކަލޭގެން ބޭނުންކުރެވޭ އޮވެއެވެ.

-2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓުއަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެއަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރަމުން، އަންނަނިވި ނުކުތާ ފާހަގަކޮށް އިސްތިއުނާފާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ؛

- **ނުކުތާއަކީ،** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޤްޞަދު ގެއްލިގެންދާގޮތަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރަކަށްވުމާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

-03 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކާއި، އެނުކުތާއާއި ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާ ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަކަމަކީ،** މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުން ކުރުމަކީ މުޖުތަމަޢުއަށް ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑު ކުށުގެ އަމަލުތަކެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭ އަދި ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށަކަށްވުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބާވަތުގެ ކުށެއްކަމާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި އެކަން ކުރާ މީހުން ފާހަގަކޮށް، ބޭނުންކުރުމުގެ ވިޔަފާރިއަށް ހުރަސްއެޅުމަށް ކުރިމަތިލުކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާ މީހުން އެކަން ކުރުމުގައި ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކަށް ހުރަސްއެޅުމާއި އަލުންނާއި އެކިއެކި ގޮތްތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރާ މީހުން މަދުކޮށް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ތަޢާރަފުކޮށް ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުތަކަށް ގޮސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު

ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއްކަމާއި، މިގޮތުން އެޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެމާއްދާގައި، އެޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ގެއެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާއި އެކު، އެގެއަކަށް ނުވަތަ އެތަނަކަށް ވަދެ، ގެއެއް ނުވަތަ ތަނެއް ބަލާ ފާސްކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް ލިބިފައިވާ ބާރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނުގެ މި ބުނެވުނު މާއްދާތަކުން ބެލުމުން އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލަތަކާއި ގުޅިގެން 3 ގްރާމްގެ މައްޗަށް ވިޔަފާރިކުރާ ކޯޓުން އަމުރަކަށް ފުލުހުންނަށް އެދިވަޑައިގަތުމަށް އުސޫލުތަކާއި އޭގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ގޮތަކީ މަސްތުވާތަކެތި ގެއެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވިގެން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއި ދެވަނަ ގޮތަކީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއި ތިންވަނަ ގޮތަކީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއި، މި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ދެވަނަ އަދި ތިން ގޮތުގެ މިފަދަ މަސައްކަތްތަކުގައި ގެއެއް ނުވަތަ ތަނެއް ބަލާ ފާސްކުރުމަށް ކުރިން އަމުރެއް އެދިވަޑައިގަތުމަށް ބޭނުން ބާވަތުގެ ކުށްކުރާކަން އެކަށީގެންވާ ހެކި ހުރިނަމަ އެހިނދަކު ނުލަސްކޮށް ބުނެވުނު ބާވަތުގެ ކަމެއްކުރާކަން ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ސަބަބުތަކެއް ހުރިގެން އެކަށޭނަކަން ފާހަގަކުރުމާއި އެކު ބަލާފާސްކުރުމުގެ ކުރިން އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހެޅި ފޯމުތަކުން އެނގެން ނެތްކަމެވެ.

(ނ) **ދުވަސްކަމަކީ**، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 212 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބެލުމުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވާ ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނެއްގައި ވަކިކޮށް ކުރުމުގެ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅައިދީފައިވާނަމަ ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭނީ އެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި މިގޮތުން މަސްތުވާތަކެއްޗާއިބެހޭ ޤާނޫނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި އެ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދީފައިވާ ޚާއްޞަ ބާރުތަކުގެ ތެރޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެއެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް ޝައްކު ކުރެވިގެން ކޯޓު އަމުރަކާ އެދުމުގައި ފުރުޞަތުން ޢަމަލުކުރެވިދާނެ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު ބުނެފުން އުޞޫލުގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެއެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް ނުވަތަ އެޤާނޫނުގައި ބުނާ ކުށެއްކުރާކަމަށް ފުރުޞަތުން ... ކޯޓު އަމުރަކާ އެދި ... ސަބަބެއްކަން އިސްވެ އިޝާރާތްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާއިބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 147 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު އެނގެން އޮންނައިރު،

އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލާ ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެދިނުމުގެ ކުރިން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭނެކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި 3 ސަބަބެއް ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި އެސަބަބުތަކަކީ (1) ވަންނަން ބޭނުންވާ ތަނުގައި މީހަކު ކުށެއްކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން (2) އެތަނަކަށް ވަންނަން ބޭނުންވީ ކުރަނީ ކުށެއް ހޯދަން ބޭނުންވާ ހެކިތައް ހޯދުމަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޮތްތަނުގައި ވާކަން ކަށަވަރުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން (3) އެތަނަކަށް ވަދެގެން މުޅި ޙާޞިލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައް ފުރިހަމަ ނުކުރެވޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން،

މިކަންކަމާއި،

އިސްތިއުނާފު މިކޯޓަށް ކްރިމިނަލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޭސް

އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެއަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާ ތަކެތި އެތެރެކުރުމުގައި ޝަރީކްތެރިވަމުން އަންނަ މީހުންނާ ގުޅިގެން އެތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގައި ބައިވެރިވާ އެމީހުންގެ އަތުން ބޯޓެއް ޒަރީޢާއަކުން މަސްތުވާތަކެތި ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް ހިންގަމުންދިޔަ ފިހާރައްގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ގެސްޓުގެ އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ ކަމަށް ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސަށް ލިބުނު މަޢުލޫމާތަކާ ގުޅިގެން މައްސަލާގައި އިތުރު ހެއްކާއި ތަހުޤީގާ ހޯދަމުން އެދި ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓާއެކު މޮނިޓަރިންގ ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އެމަންބަރުވައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށްއެދި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ހަވާލާދީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ މުވައްޒަފުން ފިޔަވައި އެހެން އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތެއް ހަމަ އެކަނި އެ މަޢުލޫމާތުގެ މަޞްދަރަކުން ބޭރުވެ އެއަށް ބާރުދޭނެ އިތުރު ހެކި ތެރިނާ ނުހުންނަ ޙާލަތުގައި، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރު ދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނުހުންނަކަމުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރެދިނުން ކަނޑައަޅައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ އެއްވެސް ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް ނޫން ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ.

(ނ) **ތިންވަނަކަމަށް،** އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޭސް އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދެއްކިފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާލުމުން މިމައްސަލައިގައި ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފުލުހުންގެ ފާރަވެރިވުން މަސައްކަތްތަކުގައި ގެއްލޭ ނުވަތަ ތަނެއް ބަލާ އަމުރެއް ހުށަހެޅުމުން އެދި ހުށަހަޅާ ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތުތަކާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްދޭ މިފަދަ ތަޙުޤީޤު ބާރު ޤާނޫނީ އަމުރުދޫކުރުމުގައި ފުލުހުން އިސްތިއުނާފު ސަބަބު ޤަބޫލުކުރެވޭކަން ކުރަމުންދާކަމުގައި ހިޔާލަށް ކުރިމަތިކުރެވޭ ކަމެއް ބަޔާންކޮށް ނުވާކަމާއި، "ފުލުހުންގެ

އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓް" އަކީ އޭގެ ޒާތުގައި ބަލައި ނުގަނެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫންކަމާއި، ޤަރީނާއެއްގެ ބަލައި ގޮތުން ކަނޑައަޅަންޖެހޭނީ އިޖްތިހާދުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި، އިރުޝާދުގައި ބަޔާން ކުރާ ވަރަކަށްވެސް ބަލާއިރު، އިރުޝާދުގައި ބަޔާން ކުރާ ވަރަކަށްވާ ޚަބަރު މުތަވާތިރު (خبر متواتر) އެއީ، ދުނިޔޭގެ ނަގީ އެކަށީ އަދިގޮތް ސިލްސިލާ އެގޮތް ހޯދާ ޚަބަރެއް ނަމަ، އިރުޝާދާ ޤަޠުޢީ ހުކުމެއްކަމުގައި ބެލިދާނެ ރިޕޯޓެއް ކަމާއި، އިރުޝާދުގައި ބަޔާން ކުރާ ވަރަކަށްވާ ޚަބަރު މަޝްހޫރު (خبر مشهور) އެއީ، ރަސޫލާގެ އަސްޙާބުންނާ ތާބިޢީން އެދި ޚަބަރެއްނަމަ، އިރުޝާދާ ޝަރީޢަތުގައި އެއަށް ބޮޑަށް ދެވިދާނެ ރިޕޯޓެއް ކަމާއި، އިރުޝާދުގައި ބަޔާން ކުރާ ވަރަކަށް ޚަބަރު އާޙާދު (خبر آحاد) އެއީ، އެކަކު އެކަކު ނަގަލަ ރިވާޔަތްކުރާ ނުހިމެނޭކަން ދެކޭގޮތުން ޚަބަރެއް ނަމަ، ޝަރީޢަތުގައި އެއަށްބަރާބަރު ބޮޑަށް ދިނުމާއި ނުދިނުމަކީ އެއަށް ދެކޭގޮތުން ފާހަގަ ޝަހާދަތުގައި ބަލައި، ފަސްޓް ހުކުމާއި ނަހަކާ ދަހަކާ ފެލިޔާ ރިޕޯޓް ކަމާއި، އެހެންކަމުން، ކަމެއް ސާބިތު ކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، ޝަރީޢަތުގައި ބަލާނެގޮތް ބާވަތުގެ ރިޕޯޓެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އިސްލާމީ ހުކުމްތައް އެކަށައެޅިފައިވާ ބަޔާންކޮށްދޭ ނަމަވެސް، "ފާސިދު ވަސީލަތެއް ގޮތުގައި ބަލާ ދިނުމަކީ ސާބިތު ކުރާ އިންޓެލިޖެންސް އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓު ކަމުގައި ވީނަމަވެސް ބަލައިގަނެވިދާނެ ވަސީލަތެއް ކަމަށް ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު ފާސިދު ވަސީލަތެއް ގޮތުގައި ބެލުމަކީ ސާބިތު ކުރުމުގެ ދަލީލެއް ކަމުގައި ބަލާފައިވާ ހަމައެކަނި ރިޕޯޓްގެ ވަޒަނަކީ ފެތޭ ކަމެއް ނަމަވެސް، ޝަރީޢަތުގައި ބަލާނެ ބާވަތުގެ ރިޕޯޓެއް ކަނޑައެޅިފައިނުވާ ހާލަތެއްގައި ސާބިތު ކުރުމުގެ ދަލީލެއް ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތް ނެތްކަމާއި، މިފަދަ ރިޕޯޓެއް ބަލާނެ މިންވަރު ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު ހުރިކަމާއި، އިޖްތިހާދު ކުރުމުގެ ތަނަވަސްކަން ހުރިކަމާއި، ތަޙްޤީޤު ކުރާ ފަރާތުން ސާބިތު ކޮށްދޭ ކަރުދާސްތައް ހިމެނިގެން ހުށަހަޅާ ކަމެއް ނަމަ، އެގޮތަށް ބެލެވޭނެ

ހުށަހެޅުނު މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ޚަބަރުގެ މައްޗަށް ބަލައިގެން ދޫކުރެވުނު މިކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިދާނެކަމާއި،

މަސްތުވާތަކެތީގެ ކުށްތަކަކީ އުނދަގޫ ޚާއްޞަ ބާވަތުން މުޖުތަމަޢުއަށް ލިބިގެންދާ ބޭނުމީ ގެއްލުންތަކަށްބަލާއި، މުޖުތަމަޢުއަށް ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑު ކުރެވޭ އަމަލުތަކުގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނު ކުރިމަތިވާ ކުށްތަކެއްކަމާ މިކަން ކުރާ ފަރާތްތަކުން އެކުން ކުރާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަޔާންކޮށް މިއީ ދުރާލާރާވައިގެން އަދި އެކަން ކުރާ މީހުން ފޮރުވިފައިވާގޮތަށް ކުރާ ތަކެއްޗުގެ ކުށްތަކަކަށްވުމާއެކު މިފަދަ ކުށްކުރާ މީހުން އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނެސް އެމީހުންގެ މައްސަލަތައް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ފުލުހުން ކުށެއްކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމަށް ފެނިގެން އެ ކުށަކާ ގުޅިގެން ހިފަން ބޭނުންވާ ހާލަތް މީހުންގެ އަމިއްލަމައްޗަށް ބަލަހައްޓާ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮވެގެން ކަން އެނގެން އޮންނަނީ، މިފަދަހާލަތްތަކުގައި ދުވަސްތަކުގައި މަޖުބޫރުވާކަމާއި، މިކަންކުރުން މި މަޖުބޫރުކަމާއި ހުރި ޝަކުވާ ވަޒަންކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ސަބަބުތަކުން މިންވަރު ދޫކުރުމާއި، އަދި މަދުނޫން މިންގަނޑުކަމުގައި ނޫންކަމާއި، މިސާލަކަށް ފުލުހުން ހުށަހަޅާ ސަބަބުތަކުން ފެނިގެންދާ ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ މިންގަނޑަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް (probable cause) ތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަމާއި، އެއީ ފުލުހުން އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާން ކުރާ ސަބަބުތަކަކީ ބޭރު ސާބިތުކުރުން ހުރި އިސްތިސްނާތަކަށް އެކަށައަޅާފައި އަސާސީވުމުން، އެއީ ދިގުކޮށްލުމާއި ޓަކައި ސާބިތުކަމަށް ކޮޅުބަލަ ކުރުމަށް، އެއީ ބަލަހައްޓާ އަމަލު ޤާނޫނުގެ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމުގައި މިމަޖިލީހުގެ ބަހުސްކުރެވޭކަމާއި، އެހެނީ، މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށުގެ އަމަލެއް ހިނގާކަމުގެ ތުހުމަތެއް އޮތުމީ އެމީހާ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފެނިގެން އިތުރު ހުރި ތެރިވާ ހެކިތަކާ އެކުގައި ކުށެއްގެ އަމަލު ހިނގާފައިވާކަން ބެލުމަށް ބަލާ ބަޔާންކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރުދޫކުރާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ ބޭނުމުން

މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަނީ، އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތިކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 147 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ އެފަދަ ކަމެއްކުރާކަމަށް ބަލާތަލާސްކުރުމަށް އެދި ހުރަހެއްނުލާ ފުލުހުންނަށް ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ ބާރެއްކަން އެނގެން އޮންނަނީ، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ތަޙުޤީޤުކުރާ އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުތަކާ އެފަދަކަމެއް ކުރިކަން ޝަކުވާ ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލައިގަންނަވާ އޮތް ހެއްކެއްކަމުގައި ބެލެވިދާނެކަމަށް އެއްވަރުވެސް ސުޕްރީމްކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވާ މަޢުލޫމާތުތަކެއް މައްޗަށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރާ ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ މައްޗަށް ހެއްކެއްކަމުގައި ރިޕޯޓް ކަމުގައިވާނަމަ އަދި މިއީ މައްސަލައާ ގުޅޭ ހުކުމް ތަރުތީބު އެއްކުރަށް މަރުކަޒުގައި ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤު ހުރަހެއް ރިޕޯޓު މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ފުލުހުން ބަލާތަލާސްކުރުމުގެ ބާރުލިބިގެންވާ ބާވަތުގެ ކަމެއް ސަބަބެއް ޤަބޫލުކުރަން ފުދޭ ކަމެއްކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތިކާބެހޭ ޤާނޫނު) 147 ވަނަ މާއްދާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

މިހާ، އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތައް އެގޮތަށް ހުރުމުން މިމައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފާސްކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލުގެންނަން ނުޖެހޭކަމުގައެވެ.

- **<u>ޙުކުމް:</u>**

ދަންނަވާ ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތައް އެގޮތަށް ހުރުމުން، ކްރިމިނަލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލުގެންނަން ނުޖެހޭކަމަށް މިހައިކޯޓުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އެއްބަސްވެވިފައި ވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J(AN)2019/01 ކޯޓު އަމުރު މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ބާތިލްކޮށް އެގޮތުގެ މަތީން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.